

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ІМЕНІ
ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

Кафедра спортивного туризму

Скабара Р. М.

**Готельна індустрія: місце і значення на глобальному
туристичному ринку**

Лекція з навчальної дисципліни
„ТУРИСТИЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО”
галузь знань 24 „Сфера обслуговування”
спеціальність 242 „Туризм”

© Скабара Р.М., 2020
© Львівський державний університет фізичної
культури ім. І.Боберського, 2020
Львів – 2020

ПЛАН

1. Об'єм, структура і еволюція ринку засобів розміщення.
2. Типи готелів: класифікація і критерії оцінки.
3. Характеристика послуг готельного господарства.
4. Міжнародні готельні ланцюги.

Розміщення – один з найважливіших елементів туризму. Немає розміщення (ночівлі) – немає туризму. Готельна індустрія – суть системи гостинності. Вона і виходить із найдавніших традицій, характерних практично для будь-якої суспільної формації в історії людства – поваги гостя, святковість його прийому та обслуговування.

Перші вияви розвитку готельної індустрії слід шукати в час зародження туризму як такого.

Для прикладу – античні часи, з яких і дійшли до нас відомості про місця для розміщення приїжджих у зв'язку з торгівлею, паломництвом, лікуванням. У Давній Греції великий поштовх у цій сфері спричинили Олімпійські ігри, на які з'їжджалися учасники і глядачі з усієї країни, котрим потрібно було надати місце для проживання або притулок. Першими попередниками сучасних готелів були кімнати, а подекуди і цілі будинки, які були в монастирях, релігійних центрах або місцях паломництва для місіонерів та інших мандрівників.

В епоху Середньовіччя будинки при монастирях для надання притулку подорожнім з безкоштовним харчуванням називалися “xenodokbeious” (з грецької “місця для відпочинку”). Утім з плином часу такі місця давали прибуток і переросли у бізнесову діяльність, яка вже почала формуватися у XIII ст. нашої ери. Як доказ цього утворення Асоціації власників постійних дворів, що виникла у 1282 р. у Флоренції (Італія). Асоціація займалася ліцензуванням подібних установ. Згодом членство в таких асоціаціях поширилося на всю Італію та й на інші країни.

Із підвищенням життєвого рівня населення в наступних сторіччях, підвищувався рівень обслуговування. Причиною того став туризм елітних верств населення.

У XVIII ст. значного розвитку набули “кавові салони”, тобто кав'ярні, які відкривали при постійних дворах.

Скромні пансіонати і “кімнати для гостей”, у будинках священослужителів чи монастирях, замінили перші готелі. Одним із них у Європі вважають готель Генріха IV, побудований у Нанті 1788 р. Готель був розрахований на 60 гостей, у ті часи його вважали одним з найкращих на континенті. Згодом, 1801 р., у Німеччині відкрили першокласний готель Бадіше Хоф в Баден-Бадені, а у Центральній Швейцарії 1812 р. готель Рігі-Клестерлі. У цей період становлення туризму будували передусім розкішні готелі, які обслуговували представників аристократичних верств населення, дворянства, вищого офіцерства.

У другій половині XIX ст. надзвичайно швидко розвивався готельний бізнес, бо до готельних підприємств додаються перші бюро подорожей, завдання яких –

організовувати туристські поїздки і реалізовувати їх споживачеві. А звідси і нові вимоги туристів до умов проживання, що спонукало власників надавати все більше і більше нових послуг, аж до будівництва розкішних апартаментів з високим рівнем комфорту. Згодом такий розвиток привів до створення так званих готельних ланцюжків.

Закладами розміщення туристів називають будь-які об'єкти, де туристам надають епізодично чи регулярно місце для ночівлі.

До закладів розміщення туристів належать: готелі, мотелі, кемпінги, ботелі, туристські бази, пансіонати, флотелі, бунгало та інші. За міжнародними рекомендаціями ВТО, заклади розміщення поділяють на чотири групи: готелі й аналогічні заклади розміщення; комерційні та соціальні заклади розміщення; спеціалізовані заклади розміщення; приватні туристські заклади розміщення.

Готелі й мотелі – основні заклади розміщення, а всі інші – додаткові.

Найпоширенішим стаціонарним типом розміщення туристів є готель. Їх характеризує високий рівень матеріально-технічної бази і сервісу. Готелі – це заклади, які мають не менше 10 кімнат, з них не більше 20% нічліжних місць може бути у кімнатах, більших ніж двомісних. Під готельним закладом розуміють об'єкт, в якому надають готельні послуги, тобто тимчасове винаймання кімнат або місць у тих кімнатах, або надання послуг, пов'язаних з винайманням.

У літературі з туризму виокремлюють різні типи готелів. Туристський готель – це особливий тип готелю. Ботокемпінг – рекреаційний заклад сезонного типу зі спорудами та засобами для технічного обслуговування плавзасобів. Розташовується у проміжних пунктах лінійних і одних туристських маршрутів. Місткість 50-200 місць. Мотокемп – туристська установа комбінованого типу, як мотель, що діє упродовж року і кемпінг, що функціонує влітку.

До спеціалізованих закладів розміщення належать готельні заклади, в яких розміщують переважно тих, хто займається кваліфікованими активними видами туризму, такими як водний, кінний, повітряний, автотуризм тощо.

Ротель – установа туризму, призначена для літнього відпочинку автотуристів, які подорожують автомобілями з трейлерами.

Ботель – рекреаційний заклад, призначений для цілорічного функціонування на зразок турбази, розташований на березі річки або іншої водойми зі спорудами для технічного обслуговування плавзасобів. У системі водних туристських маршрутів – це початкові, кінцеві пункти або проміжні, з великою кількістю екскурсійних об'єктів, де необхідне тривале перебування туристів. Ботелі виконують роль центрів радіальних водних маршрутів. У холодну пору року їх використовують як готелі, будинки рибалок, спортивні тощо. Місткість – 100-200 місць.

Флотель (плавготель, готель на воді) – рекреаційний заклад сезонного типу, що функціонує повністю на плаву, з розташуванням спальних і громадських приміщень на дебаркадерах чи застарілих теплоходах. Місткість – 200-300 місць. Дебаркадери можуть блокуватися, утворюючи гавань для прогулянкових суден. Флотель призначений для пересування за маршрутом із зупинкою на 1-3 денний відпочинок у мальовничих місцевостях. Флотелі можуть швартуватися на березі озера чи водосховища на період навігації та бути опорним пунктом радіальних водних маршрутів. На відміну від ботелів, у флотелях туристам надається широкий

асортимент послуг відпочинку на воді: водні лижі, спорядження для рибальства тощо. Поширені у США, Іспанії та Швейцарії.

Притулки – заклади, які мають не менше 10 нічліжних місць, розташовані у проміжному пункті лінійних або кільцевих туристських маршрутів і надають готельні послуги передусім особам, які займаються кваліфікованою туристикою.

Приватні заклади розміщення – це будинки або кімнати в приватних приміщеннях, які надають власники під час туристського сезону туристам для відпочинку, в містах, які відчувають дефіцит нічліжної бази, частину приватних квартир використовують цілорічно.

У всіх туристських закладах розміщення передбачені такі чотири основні групи послуг: розміщення, харчування, дозвілля, побутове обслуговування.

Згідно з рекомендаціями ВТО всі засоби розміщення можна представити двома категоріями – колективними та індивідуальними.

До колективних закладів розміщення туристів належать готелі та аналогічні заклади, спеціалізовані заклади, інші колективні засоби розміщення туристів.

До індивідуальних засобів розміщення належать власне житло – квартири, особняки, котеджі, котрі використовують відвідувачі-резиденти, кімнати, що орендують у приватних осіб чи агентств, кімнати, що безкоштовно надають родичі чи знайомі.

Спеціалізовані заклади розміщення також призначені для обслуговування туристів. Вони не мають номерів. Тут вихідною одиницею може бути житло, колективна спальня, майданчик. Крім надання туристам місця для ночівлі, заклади можуть здійснювати і інші види діяльності. Прикладом таких спеціалізованих закладів є оздоровлювальні заклади (оздоровниці, курорти, санаторії), табори, заклади розміщення у громадських видах транспорту (поїзди, морські та річні судна) тощо. Тут функція надання місця для ночівлі не є головною.

До інших колективних засобів розміщення належать передусім житло, призначене для відпочинку. Прикладами цієї групи засобів розміщення є готелі квартирного типу, комплекси будинків чи бунгало. Ці приміщення мають єдине управління. Їх здають за оплату, в оренду, безкоштовно, особа (особи) чи організація. Наприклад Ірландська рада з туризму пропонує таку організацію комплексів будинків для відпочинку. Комплекс має не менше дев'яти будівель, в одній з яких розташована контора. Будинки мають окремі входи, в хорошому експлуатаційному стані. У кожному будинку є приміщення для сну, обіду, відпочинку, склад, ванна і туалет з відповідним обладнанням. Передбачено використання простору перед будинком. Кожен заклад розміщення готують і прибирають для кожного нового клієнта. Послуг з поточного прибирання приміщення і зміни білизни не надають.

До складу інших колективних закладів розміщення входять об'єкти (з єдиним керуванням) на майданчиках для кемпінгів, у бухтах для малих кораблів.

Клієнтови надають нічліг та низка послуг: інформаційні, торгові, розважальні тощо. Студентські гуртожитки, будинки відпочинку для людей похилого віку та аналогічні об'єкти соціального значення потрібно також вважати іншими колективними закладами розміщення.

У класифікації за режимом експлуатації розрізняють готелі цілодобової, сезонної, змішаної дії. А за місцем розташування – готелі у місті та готелі на воді.

Готелі розрізняють ще й за кількістю спальних місць. В американській та українській практиці дотримуються такої типології готелів за місткістю: менше ніж 100 місць – малі готелі, від 100 до 500 – середні, понад 500 – великі.

За рівнем комфорту у міжнародній практиці готелі розрізняють за зірками.

У класифікації готелів у різних країнах використовують різні системи, яких сьогодні понад тридцять. Введенню єдиної класифікації готелів у світі перешкоджає низка чинників, пов'язаних з культурно-історичним розвитком держав, що здійснюють туристську діяльність, їхніми національними відмінностями, особливостями в критеріях оцінювання якості обслуговування та інші.

Найпоширенішими класифікаціями готелів є : система зірок, що застосовується у Франції, Австралії, Угорщині, Єгипті, Китаї, Україні та інших країнах, що беруть участь в міжнародному туристському обміні; система букв, що застосовується у Греції; система “корон”, що характерна для Великобританії; система балів (від 100 балів – категорія 1) до 290 балів (категорія 5) – на основі індійської системи класифікації; система розрядів та інші.

При всьому різноманітті підходів до системи класифікації готелів на сучасному етапі їх можна об'єднати в дві головні групи: європейський тип, основою якого є французька національна система і бальна оцінка, заснована на індійській національній системі.

Рекомендована література

Основна:

1. Основи туризмознавства. Практикум. / Устименко Л.М., Булгакова Н.В. К.: Вид-во Ліра К, 2018. – 80 с.
2. Стафійчук В. І. Туристичне країнознавство: навч. посіб. / В.І.Стафійчук, О. Ю. Малиновська. – Херсон: ОЛДІ-Плюс, 2016.– 808 с.
3. Туристичне країнознавство: підручник / А. Ю.Парфіненко, В. І.Сідоров, О. О.Любіцева.— 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: Знання, 2015.— 551 с.
4. Туристське країнознавство: Прогр. та навч.-метод. матеріали навч. дисципл. для студ. 2-го курсу з напр. підг. «Туризм» / Харк. держ. акад. культури ; розробн. : Н.В. Шумлянська. Харків : ХДАК, 2017. — 43с.
5. Туристичне країнознавство. Практикум. / Устименко Л.М., Булгакова Н.В. К.: Вид-во Ліра К, 2018. – 46 с.

Допоміжна:

1. Туристичне країнознавство: країни лідери туризму. Навчальний посібник. – К.: Алтапрес, 2008. – 436 с.
2. Дорошко М.С. Країнознавство. Країни СНД і Балтії : навч. посібник. – Чернівці : Книги-XXI, 2008. – 308 с.
3. Дорошко М.С. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки : навч. посібник / М.С. Дорошко. – Київ : Ніка-Центр, 2009. – 310 с.
4. Дорошко М.С. Країнознавство: країни пострадянського простору, Європи і Північної Америки : навч. посібник / М.С. Дорошко. – Київ : Київ. ун-т, 2012. – 312 с.

5. Ігнат'єв П.М. Країнознавство країн Азії : навч. Посібник. – Чернівці : Книги-XXI, 2006. – 423 с.
6. Конечна У. Л. Сучасний стан та тенденції розвитку туризму у прикордонному регіоні (на прикладі Сокальського району Львівської області) / Конечна У. Л., Скабара Р. М. // Географічні дослідження: історія, сьогодення, перспективи : матеріали щоріч. міжнар. наук. конф. студ. та аспірантів, присвяч. пам'яті професора Г.П.Дубинського (6-8 квітня 2011 року). – Харків: ХНУ, 2011. – С. 286–288.
7. Панамаренко А. Структурно-динамічні процеси розвитку готельного господарства Львівської області / Анастасія Понамаренко, Роман Скабара // День студентської науки : зб. матеріалів щоріч. студент. наук. конф. – Львів : ЛДУФК, 2018. – С. 160–162.
8. Роздільська І. І. Особливості розвитку ресторанного господарства як складової частини індустрії гостинності регіону (на прикладі Львівської області) / Роздільська І. І., Скабара Р. М. // Студенти та молодь – для розвитку регіонів : матеріали I Міжнар. студент. наук.-практ. конф. молодих учених і студентів (Артемівськ, 18–19 жовтня 2012 року). – Артемівськ: ННППІ УПА, 2012. – Т. 1. – С. 81–83.
9. Скабара Р. Актуальні аспекти розвитку курортів Львівської області / Роман Скабара, Андрій Кухтій, Олена Курах // Економіко-соціальні відносини в галузі фізичної культури та сфери обслуговування обслуговування : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. – Львів : ЛДУФК, 2019. – С. 76-78.
10. Скабара Р. М. Суспільно-географічні аспекти трансформаційних процесів в готельному господарстві Львівської області / Скабара Р. М. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. – Тернопіль, 2013. – Вип. 30, № 2. – С. 142–146.
11. Скабара Р. М. Передумови та структурно-динамічні процеси розвитку туристичної галузі Івано-Франківської області / Скабара Р. М. // Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф.. – Харків : ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2011. – С. 137–139.
12. Скабара Р. М. Структурно-динамічні та геопросторові процеси розвитку туристичної галузі Івано-Франківської області / Скабара Р. М. // Наукові записки Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Серія: Географічні науки : [зб. наук. пр.]. – Суми, 2011. – Вип. 2. – С. 133–139.
13. Скабара Р. М. Суспільно-географічні аспекти трансформаційних процесів в готельному господарстві Львівської області / Скабара Р. М. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. – Тернопіль. – 2011. – Вип. 30, № 2. – С. 142–146.
14. Скабара Р. Сучасний стан та тенденції розвитку туризму у прикордонному Сокальському районі Львівської області / Скабара Р., Лабарткава К., Тимошенко Л. // Формування мереж прикордонного співробітництва України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м.Чернівці, 12-13 травня 2011р. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2011. – С. 218–220.

15. Скабара Р. М. Туристичні ресурси Хмельницької області: потенціал та перспективні напрями використання / Скабара Р. М. // Регіон-2011: суспільно-географічні аспекти : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м.Харків, 14-15 квітня 2011 р.). – Харків : ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2011. – С. 181–183.
16. Скабара Р. М. Готельне господарство Львівської області: актуальні проблеми та перспективи розвитку / Скабара Р. М. // Наукові вісті Інституту менеджменту та економіки "Галицька академія". – Івано-Франківськ: Галицька академія, 2006. – С. 162–164.
17. Скабара Р. М. Міжнародний туризм : плани семінарських занять і методичні рекомендації для студентів III курсу факультету ФР і ОФК ЛДІФК спеціальності “Туризм” (кредитно-модульна система організації навчання). – Львів : ПЛ ЦПД, 2006. – 14 с.
18. Скабара Р. М. Організація транспортних подорожей : програма, залікові вимоги та методичні рекомендації для студентів III курсу факультету ФР і ОФК Львівського державного інституту фізкультури, спеціальності “Туризм”. – Львів: ПЛ ЦПД, 2006. – 12 с.
19. Скабара Р. М. Рекреаційна географія : плани семінарських занять і методичні рекомендації для студентів I курсу факультету ФР і ОФК ЛДІФК спеціальності “Туризм” (кредитно-модульна система організації навчання). – Львів: ПЛ ЦПД, 2006. – 12 с.
20. Скабара Р. М. Туристичні ресурси України : програма, плани семінарських занять та методичні рекомендації для студентів першого курсу факультету ФР і ОФК Львівського державного інституту фізкультури спеціальності “Туризм” (кредитно-модульна система організації навчання). – Львів: ПЛ ЦПД, 2006. – 14 с.
21. Скабара Р. М. Туристське країнознавство : програма, плани семінарських занять та методичні рекомендації для студентів третього курсу факультету ФР і ОФК Львівського державного інституту фізкультури спеціальності “Туризм” (кредитно-модульна система організації навчання). – Львів : ПЛ ЦПД, 2006. – 16 с.
22. Скабара Р. М. Геопросторова організація готельного господарства Львівської області / скабара Р. М. // Молоді науковці – географічній науці : матеріали наук. конф. (27-28 жовтня 2006 року, Київ). – Київ, 2006. – С. 176–177.
23. Скабара Р. Структурно-динамічні процеси розвитку санаторно-курортного господарства Львівської області [Електронний ресурс] / Роман Скабара // Спортивна наука України. – 2006. – № 8(9). – С. 42–47. – Режим доступу: [http://www.infiz.lviv.ua/templates/el_publishing/8_\(9\)_2006/Articles/06srmbmla.pdf](http://www.infiz.lviv.ua/templates/el_publishing/8_(9)_2006/Articles/06srmbmla.pdf).
24. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності : зб. матеріалів наук.-практ. семінару (3 жовтня 2019 р., с. Гута) / Уляна Гузар, Марія Паска, Орислава Коркуна, Оріся Іжевська. – Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. – 64 с.
25. Integration of Partial Least Squares Path Modeling for Sustainable Tourism Development / N. Pavlenchuk, S. Mekhovych, O. Bohoslavets, Y. Opanashchuk, V. Notra, I. Gayvoronska // International Journal of Recent Technology and Engineering. – 2019. – Vol. 8, is. 2. – P. 4309–4312.